

SPAȚII VECTORIALE (LINIAR)

1. Fie S mulțimea tuturor șirurilor de numere reale. Dacă $\vec{x} \in S$ convenim să notăm șirul în forma $\vec{x} = (a_1, a_2, \dots, a_n, \dots)$, $a_i \in \mathbb{R}$, $i = 1, 2, \dots, n, \dots$. Arătați că S este spațiu vectorial infinit dimensional și prezentați o bază în S .
2. Fie $m \subset S$ mulțimea șirurilor mărginite. Avem că $\vec{x} \in m$ dacă $\exists M_x > 0$ astfel încât $|a_i| \leq M_x$, oricare ar fi $i \in \mathbb{N}^*$. Să se arate că m este subspațiu liniar al spațiului vectorial S . Prezentați dimensiunea și o bază.
3. Se notează cu C mulțimea șirurilor numerice convergente și cu C_0 mulțimea șirurilor de numere reale convergente la 0. Să se arate că $C_0 \subset C \subset m \subset S$ și că C_0 este subspațiu liniar al spațiului liniar C care la rândul-i este subspațiu liniar al lui m .
4. Să se găsească combinația liniară $3\vec{u}_1 - 2\vec{u}_2 + 7\vec{u}_3$ unde $\vec{u}_1 = (3, 1, -7, 4) \in \mathbb{R}^4$, $\vec{u}_2 = (1, 5, 0, 6) \in \mathbb{R}^4$ și $\vec{u}_3 = (-1, 1, 3, 0) \in \mathbb{R}^4$.
Discutați rezultatul obținut. Ce se poate spune despre sistemul de vectori $S = \{\vec{u}_1, \vec{u}_2, \vec{u}_3\}$?
5. Se dă sistemul de polinoame: $f_1(t) = 1 - t^2$, $f_2(t) = 1 + t^3$, $f_3(t) = t - t^3$, $f_4(t) = 1 + t + t^2 + t^3$. Să se găsească combinațiile liniare $5f_1 + f_2 - 4f_3$ și $f_1 + 9f_2 - 4f_4$. Discutați rezultatele obținute. Ce se poate spune despre sistemul dat?

6. Să se arate că sistemul de vectori
 $S = \{ \vec{a}_1 = (1, 2, 5), \vec{a}_2 = (5, 3, 1), \vec{a}_3 = (-15, -2, 21) \} \subset \mathbb{R}^3$
 este format din vectori linear dependenți
 și să se găsească dependența dintre ei.

Indicație Se știe matricea C de trecere de la baza canonică $B = \{ \vec{e}_1 = (1, 0, 0), \vec{e}_2 = (0, 1, 0), \vec{e}_3 = (0, 0, 1) \}$ la sistemul S de vectori din $\mathbb{R}^3$. Se arată că $\text{rang } C = 2$.

Răspuns. $\vec{a}_3 = 5\vec{a}_1 - 4\vec{a}_2$.

7. Să se arate că sistemele de vectori:

$$S_1 = \{ \vec{u}_1 = (1, 1, 0), \vec{u}_2 = (1, -1, -1) \} \subset \mathbb{R}^3;$$

$$S_2 = \{ \vec{v}_1 = (9, -1, -5), \vec{v}_2 = (7, -1, -4) \} \subset \mathbb{R}^3$$

generează același subspațiu vectorial al lui $\mathbb{R}^3$.

Indicație Subspațiile liniare generate sunt:

$$[S_1] = \{ \vec{x} \in \mathbb{R}^3 \mid \vec{x} = \alpha_1 \vec{u}_1 + \alpha_2 \vec{u}_2, \alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{R} \}$$

$$[S_2] = \{ \vec{y} \in \mathbb{R}^3 \mid \vec{y} = \beta_1 \vec{v}_1 + \beta_2 \vec{v}_2, \beta_1, \beta_2 \in \mathbb{R} \}.$$

Cele două subspații coincid dacă și numai dacă din egalitatea $\alpha_1 \vec{u}_1 + \alpha_2 \vec{u}_2 = \beta_1 \vec{v}_1 + \beta_2 \vec{v}_2$ se poate exprima în mod unic α_1, α_2 în funcție de β_1, β_2 și, de asemenea, β_1, β_2 în funcție de α_1, α_2 .

Răspuns.
$$\begin{cases} \alpha_1 = 4\beta_1 + 3\beta_2 \\ \alpha_2 = 5\beta_1 + 4\beta_2 \end{cases}, \forall \beta_1, \beta_2 \in \mathbb{R}, \text{ adică } [S_2] \subseteq [S_1]$$

$$\begin{cases} \beta_1 = 4\alpha_1 - 3\alpha_2 \\ \beta_2 = -5\alpha_1 + 4\alpha_2 \end{cases}, \forall \alpha_1, \alpha_2 \in \mathbb{R}, \text{ adică } [S_1] \subseteq [S_2]$$

 Am ale două incluziuni rezultă că $[S_1] = [S_2]$.

8. Să se arate că în spațiul vectorial al polinoamelor de grad cel mult 2, sistemele de polinoame $S_1 = \{x, x^2\}$ și $S_2 = \{x+2x^2, 2x+5x^2\}$ generează același subspațiu, adică $[S_1] = [S_2]$.

Răspuns. $\alpha_1 x + \alpha_2 x^2 = \beta_1(x+2x^2) + \beta_2(2x+5x^2)$,
 $\forall x \in \mathbb{R}$, de unde rezultă

$$\begin{cases} \alpha_1 = \beta_1 + 2\beta_2 \\ \alpha_2 = 2\beta_1 + 5\beta_2 \end{cases} \text{ și reciproc } \begin{cases} \beta_1 = 5\alpha_1 - 2\alpha_2 \\ \beta_2 = -2\alpha_1 + \alpha_2 \end{cases}$$

9. Să se studieze liniara dependentă a sistemelor de vectori:

1) $\vec{v}_1 = (1, 2, -4)$; $\vec{v}_2 = (0, 1, 1)$, $\vec{v}_3 = (1, 4, -2)$;

2) $\vec{v}_1 = (1, 1, 0)$, $\vec{v}_2 = (1, 0, 1)$, $\vec{v}_3 = (0, 1, 1)$;

3) $\vec{v}_1 = (2, 1, 3, 1)$, $\vec{v}_2 = (1, 2, 0, 1)$, $\vec{v}_3 = (-1, 1, 3, 0)$.

Răspuns: 1) Liniar dependenți: $\vec{v}_1 + 2\vec{v}_2 - \vec{v}_3 = \vec{0}$;

2) Liniar independenți, deci formează bază în $\mathbb{R}^3$;

3) Liniar dependenți: $\vec{v}_1 - \vec{v}_2 + \vec{v}_3 = \vec{0}$.

10. Să se studieze liniara dependentă a sistemului $S = \{\vec{v}_1, \vec{v}_2, \vec{v}_3, \vec{v}_4\}$ de vectori din $\mathbb{R}^5$, unde $\vec{v}_1 = (2, 0, 1, 3, -1)$, $\vec{v}_2 = (1, 1, 0, -1, 1)$, $\vec{v}_3 = (0, -2, 1, 5, -3)$ și $\vec{v}_4 = (1, -3, 2, 9, -5)$.

Indicație. Se scrie matricea C de trecere de la baza canonică $\mathcal{B} \subset \mathbb{R}^5$ la sistemul S .

Se determină $\text{rang } C$ și se găsește $\text{rang } C = 2$. Doi dintre vectori sunt liniar independenți, ceilalți fiind combinații liniare de acești doi. Se găsește $\vec{v}_3 = \vec{v}_1 + 2\vec{v}_2$ și $\vec{v}_4 = 2\vec{v}_1 - 3\vec{v}_2$.

pagina 4
TEMA NR. 2

11. Să se determine $\alpha \in \mathbb{R}$ astfel încât vectorii:

1) $\vec{u}_1 = (1, \alpha, \alpha)$, $u_2 = (\alpha, 1, 2\alpha - 1) \in \mathbb{R}^3$;

2) $\vec{v}_1 = (1, \alpha, \alpha, 1)$, $\vec{v}_2 = (\alpha, 1, \alpha, \alpha)$, $\vec{v}_3 = (1, 1, 1, \alpha) \in \mathbb{R}^4$
să fie linear independenți.

Indicație. Se scriu matricele de trecere C_1 și C_2 de la baza canonică din $\mathbb{R}^3$ la primul sistem de vectori și respectiv de la baza canonică din $\mathbb{R}^4$ la al doilea sistem. Se presupune ca $\text{rang } C_1 = 2$ și $\text{rang } C_2 = 3$.

Răspuns. 1) $\alpha \neq 1$; 2) $\alpha \neq 1$.

12. Fie mulțimea de matrice

$$V = \left\{ A \in M_2(\mathbb{R}) \mid A = \begin{pmatrix} \alpha & \beta \\ -\beta & \alpha \end{pmatrix}, \alpha, \beta, \gamma \in \mathbb{R} \right\}.$$

1) Să se arate că V este subspațiu vectorial al lui $M_2(\mathbb{R}) = \left\{ \begin{pmatrix} a_{11} & a_{12} \\ a_{21} & a_{22} \end{pmatrix}, a_{11}, a_{12}, a_{21}, a_{22} \in \mathbb{R} \right\}$.

2) Să se arate că sistemul $B = \{E_1, E_2, E_3\} \subset V$, unde $E_1 = \begin{pmatrix} 1 & 0 \\ 0 & 0 \end{pmatrix}$, $E_2 = \begin{pmatrix} 0 & 1 \\ -1 & 0 \end{pmatrix}$, $E_3 = \begin{pmatrix} 0 & 0 \\ 0 & 1 \end{pmatrix}$ este bază în V .

3) Să se găsească coordonatele vectorului $A = \begin{pmatrix} 3 & 4 \\ -4 & 1 \end{pmatrix}$ în baza B .

Indicație 1) Se consideră $\lambda_1, \lambda_2 \in \mathbb{R}$ și A_1, A_2 din V , elemente oarecare și se arată că $\lambda_1 A_1 + \lambda_2 A_2 \in V \Rightarrow V$ subspațiu în $M_2(\mathbb{R})$.

2) Se arată că B este sistem linear independent și că generează pe V .

3) Se scrie $A = x_1 E_1 + x_2 E_2 + x_3 E_3$. Se găsește $A = (3, 4, 1)_B$.

13. Fie $B = \{\vec{e}_1, \vec{e}_2, \vec{e}_3\}$ cu $\vec{e}_1 = (1, 0, 0)$, $\vec{e}_2 = (0, 1, 0)$, $\vec{e}_3 = (0, 0, 1)$ baza canonică din $\mathbb{R}^3$ și fie $B' = \{\vec{e}'_1, \vec{e}'_2, \vec{e}'_3\}$ un sistem de trei vectori dati prin

$$\vec{e}'_1 = 2\vec{e}_1 + \vec{e}_2 - 3\vec{e}_3, \quad \vec{e}'_2 = 3\vec{e}_1 + 2\vec{e}_2 - 5\vec{e}_3, \quad \text{și}$$

$$\vec{e}'_3 = \vec{e}_1 - \vec{e}_2 + \vec{e}_3.$$

- a) Să se arate că B' este bază în $\mathbb{R}^3$.
b) Să se găsească coordonatele vectorului $\vec{x} = 6\vec{e}_1 + 2\vec{e}_2 - 7\vec{e}_3$ în baza B' .

Indicație. a) Scrieți matricea C de trecere de la baza B la sistemul B' de vectori și arătați că C este nesingulară.

b) Matricea coloană X' a coordonatelor vectorului $\vec{x}$ în baza B' este legată de matricea X a coordonatelor aceluiași vector în baza B prin relația $X' = C^{-1}X$.

Răspuns. a) $\det C = 1 \neq 0 \Rightarrow \exists C^{-1}$. Se găsește

$$\text{că } C^{-1} = \begin{pmatrix} -3 & -8 & -5 \\ 2 & 5 & 3 \\ 1 & 1 & 1 \end{pmatrix}.$$

$$b) \vec{x} = (1, 1, 1)_{B'} = \vec{e}'_1 + \vec{e}'_2 + \vec{e}'_3.$$

14. Să se arate că $B' = \{\vec{e}'_1, \vec{e}'_2, \vec{e}'_3, \vec{e}'_4\}$, unde:
 $\vec{e}'_1 = (1, 1, 1, 1)$, $\vec{e}'_2 = (1, 1, -1, 1)$, $\vec{e}'_3 = (1, -1, 1, -1)$, $\vec{e}'_4 = (1, -1, -1, 1)$,
formează o bază în $\mathbb{R}^4$ și să se determine coordonatele vectorului $\vec{u} = (1, 2, 1, 1) \in \mathbb{R}^4$ în această bază.

Indicație Se scrie $C \in M_4(\mathbb{R})$, matricea de trecere de la baza B la sistemul de vectori B' . Se arată că C este nesingulară, deci B' este bază. Pentru coordonate se aplică $U' = C^{-1}U$, unde $U = \begin{pmatrix} 1 \\ 2 \\ 1 \\ 1 \end{pmatrix}$ și $U' = \begin{pmatrix} x'_1 \\ x'_2 \\ x'_3 \\ x'_4 \end{pmatrix}$. Se găsește $\vec{u} = (1, \frac{1}{2}, 0, -\frac{1}{2})_{B'}$.

15. În spațiul vectorial $\mathbb{R}^3$ se consideră sistemele de vectori:

$$B' = \{\vec{e}'_1 = (1, 1, 0), \vec{e}'_2 = (1, 0, 0), \vec{e}'_3 = (1, 2, 3)\},$$

$$B'' = \{\vec{e}''_1 = (1, 3, 3), \vec{e}''_2 = (2, 2, 3), \vec{e}''_3 = (6, 7, 9)\}.$$

1) Să se arate că B' și B'' sunt baze și să se afle matricea de trecere C de la B' la B'' .

2) Să se găsească coordonatele vectorului $\vec{x} = 2\vec{e}'_1 + 5\vec{e}'_2 + 7\vec{e}'_3$ în baza B'' .

Indicație 1) $B \xrightarrow{C'} B'$, unde $C' = \begin{pmatrix} 1 & 1 & 1 \\ 1 & 0 & 2 \\ 0 & 0 & 3 \end{pmatrix}$

$$B \xrightarrow{C''} B'', \text{ unde } C'' = \begin{pmatrix} 1 & 2 & 6 \\ 3 & 2 & 7 \\ 3 & 3 & 9 \end{pmatrix}.$$

Aici $B = \{\vec{e}_1 = (1, 0, 0), \vec{e}_2 = (0, 1, 0), \vec{e}_3 = (0, 0, 1)\}$ este baza canonică din $\mathbb{R}^3$. Se arată că C' și C'' sunt matrice neregulare. Apoi

$$B' \xrightarrow{C} B'' \text{ și se vede că } C = (C')^{-1} C''.$$

2) Se aplică legea de schimbare a coordonatelor unui vector la o schimbare a bazei.

Răspuns. 1) $\det C' \neq 0$, $\det C'' \neq 0$;

$$C = \begin{pmatrix} 1 & 0 & 1 \\ -1 & 1 & 2 \\ 1 & 1 & 3 \end{pmatrix}.$$

$$2) \vec{X}'' = C^{-1} \vec{X}' =$$

$$= \begin{pmatrix} -1 & -1 & 1 \\ -5 & -2 & 3 \\ 2 & 1 & -1 \end{pmatrix} \begin{pmatrix} 2 \\ 5 \\ 7 \end{pmatrix} = \begin{pmatrix} 0 \\ 1 \\ 2 \end{pmatrix}. \text{ Prin urmare}$$

$$\vec{x} = \vec{e}''_2 + 2\vec{e}''_3.$$

16. Fie $B' = \{\vec{e}'_1, \vec{e}'_2, \vec{e}'_3, \vec{e}'_4\}$, unde $\vec{e}'_1 = (1, 2, -1, -2)$, $\vec{e}'_2 = (2, 3, 0, 1)$, $\vec{e}'_3 = (1, 2, 1, 3)$, $\vec{e}'_4 = (1, 3, -1, 0)$.

Arătați că $B' \subset \mathbb{R}^4$ este bază și găsiți coordonatele vectorului $\vec{x} = (1, 1, 1, 1)$ în baza B' .

Răspuns. Se arată că matricea de trecere C este neregulară. Pentru coordonate se aplică relația $\vec{X}' = C^{-1} \vec{X}$. Se găsește $\vec{x} = (1, 0, 1, -1)$.